

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Lányka néni

Egy vasárnap délelőtt, körülbelül hétesztendős koromban, rosszkedvűen csellengtem ki a kapunk elé. Kőkörcsin barátomhoz nem mehettem, összekaptam vele valamin. Elhagyatottnak éreztem magam, pedig az idő kedvre derítő volt. Már ősz volt ugyan, de a szürke, esős hét után ismét napfény tündökölt az ázott bokrok milliárd vízcseppjén. Jókedvű volt az a hét-nyolc kistörpe is, aki Kutykuruttyék felől közeledett. A csapat hangadója, Hamm kivételesen igen barátságosan oda is kiáltott nekem: „Gyere velünk, Moha! Csatangolunk egy kicsit!” Magányosságomban jólesett a hívás, csatlakoztam hozzájuk.

Ugyanakkor azonban Kis Gomba suttogott valamit Hammnak. Hamm viszont hangosan felelt rá: „Nem ront el! Tud ő jó cimpora is lenni!” Könnyű volt tehát kitalálnom, hogy Kis Gomba ilyesfélélt suttogott: „Moha minden csínyt elront.”

Eközben Kutykurutty már melém lépett, beszélni kezdett, de félfüllel még hallottam, hogy Nevenincs odaszól nekem: „Mi nem ijedünk meg egy kis tréfától!” Amikor elhagytuk a faluvégi játszórétet, Bérci Berci egyszerre csak megállt. „Végigcsináljuk a múltkorit?” – és a fűre mutatott, az ösvény közelében. Csak figyelmesebb szemügyre vétel után vettem észre, hogy tócsa csillog a magas fű alatt. Mindnyájan felnevettek, a tócsa mellé lépdeltünk, és fölbámultak a magasba. Öreg, elszáradt jegenye állt a tócsa közelében, arra bámultak fel. Eközben meg odapislogtak a játszóréten futkosó kistörpékre. Várták, hogy valamelyikük észrevegye a bámulást, szintén fölfelé vizsgálódva odajöjjen, toccsanjon bele a tócsába, ők meg nevehessenek rajta egy nagyot.

Hát persze, a legszívesebben tüstént szóltam volna, hogy ezt nem szabad csinálni. Megfázhatnak a beletoccsanó, és rosszul eshetik neki, hogy egészsége és jókedve rovására mulatozunk. De tudtam, hogy akadékoskodásnak tekintenek, Kis Gomba játékrón-

tásnak nevezné, s én szembeke-rülnék velük. Még talán azt is mondanák: „Menj innen, ha nem tetszik!” Arra szorítóztam tehát, hogy csupán Kutykuruttynak mondtam félhangosan. „Mély ez a tócsa!” De Bérci Berci erre is gúnyosan odaszólt nekem: „Ez nagyon jó tócsa! Nem vagyunk érzélgősök!” Nem válaszoltam, nehogy makacssá tegyem őket. Reménykedtem, hogy a játszórétiek nem veszik észre a fölfelé bámulást, és társaim elunják a várást. Ekkor azonban Toboz kipuf-fanó nevetéssel felkiáltott: „Lányka néni jön! Nagyszerű! Fölfelé nézni!”

Most már nagyon kellemetlenül éreztem magam, mert féltem tőle, hogy még az öreg Lányka néni védelmében sem lesz erőm szembeállni velük, és kiközösíteni magam a társaságukból. Az is nehezítette a szembenállást, hogy Lányka nénival egyébként is szokás volt tréfát űzni. Lányka néni mindenkivel, akivel csak találkozott, többször is ugyanarról a történetről beszélgetett: miként szaladgált ő a réten a virágok között, amikor még lányka volt. A kistörpék meg, minthogy Lányka néni sosem haragudott meg érte, tréfálgató hangon oda-odaszóltak neki az utcán: „Lányka néni! A kék meg a fehér virágok!” Engem bántottak ezek az odadobott kiáltások. Lányka néni azonban akkor is csak mosolygott. A történet elől már elszaladtak a kistörpék: „Tudom már, majd máskor!” Ekkoriban már ritkán hagyta el a portáját. Nehezére esett a járás. Reménykedtem hát abban, hogy ha észre is veszi a fölbámuló csoportot, nem tér le az ösvényről. De egyszerre csak, amikor Lányka nénit már távolabb reméltem, Hamm halkán ezt mondta: „Mi nem szólunk!” – és ugyanakkor kezét a szeme fölé tartva, és szintén fölfelé vizsgálódva Lányka néni is a sorfalunk elé lépegetett. Ha kistörpe jött, kiáltozni is szoktak a beugratók: „Ott, ott az ágon, ott mászik!” Amit tehát Hamm mondott: „Mi nem szólunk!”, a maga mentésének, a lelkifurdalás jelé-

nek tekintetem, és mozdult is tüstént a kezem, hogy megállítsam Lányka nénit a tócsa előtt, de hirtelen gondolatot váltott a fejem. Hátha utasításul mondta azt Hamm, nehogy figyelmeztesse valaki Lányka nénit a tócsára. Miközben a bizonytalanságtól gyöt-rődve e mondat okán és célján töprengtem, csobbant a tócsa, és Lányka néni – még most is szégyen nyilall belém, mialatt kimondom – bokáig benne állt a vízben. Nem a csend volt a legrémülete-sebb, amely ezt a csobbanást a szokásos hahota helyett követte, nem is az volt legrémületesebb, hogy tócsába csaltuk, hanem az, hogy nem vette észre, vízben áll. Amikor ugyanis semmi látnivalót nem bírt fölfedezni a jegenyén, lassan szembefordult velünk, kérdő tekintettel ránk mosolygott, és csupán akkor vette észre tekintetünk irányából, vagy abból, hogy a harisnyája akkorra nedvesedett át, hogy vízben áll. Lenézett a tócsára, és alighanem ekkor értette meg, mi célból bámultuk a fát. Már nem is tekintett ránk többé. Kicsoszogott a vízből, és ment a falu felé. Olyan megdöbbenő volt szótlán távozása, hogy Napraforgó utána is lódult, az arcába tekintett, aztán visszaszaladt hozzánk, és azt mondta: „Sír.”

Másnap hajnalban édesanyám felébresztett. „Már alhatsz is tovább, kisfiam, korán van még, csak azért ébresztettelek fel, mert biztosan rosszat álmódtál, jajgatál.” De gyöttrődtem én ébren is, napközben is, hetek-hónapok múlva is, ha eszembe jutott ez a csobbanás. Már emelkedett is a kezem az arcom elé. Eltakartam a szemem. Úgy nyilallt belém ilyenkor a szívembe a fájó szégyenkezés, mint rossz fogba a fájdalom.

Március elején egy délután elfugrottam a leckém mellől, és elfutottam Lányka nénihez. „Lányka néni, kérem, én bevallok most valamit. Én is ott voltam azok között, akik az ősszel belecsalták Lányka nénit a tócsába. Tessék szíves lenni megbocsátani nekem!” Lányka néni ekkor már nem tudott járni. Karosszékben ült ablakocs-

kája mellett, onnan nézett fel rám csodálkozva és mosolyogva: „Engem nem csalt tócsába soha senki. Rosszul emlékszel, Mohácska! Másvalaki volt az.” Ekkor már halottam arról, hogy az öregek elfelejtik a közelmúlt eseményeit. Megkönnyebbültem, nem kell többé szégyenkezni. Jókedvűen hallgattam hát a sokszor hallott történetet: „Amikor még egészen kicsi lányka voltam, kivitt egyszer az édesapám a rétre. Fehér cipő, fehér harisnya volt rajtam, meg világoskék ruha, és a rét is tele volt fehér meg kék virággal. Nagyon örültem, hogy minden olyan szép, és folytonosan szaladgáltam. Egyszerre csak megbotlottam egy gödörben, és elestem. Édesapám nagyon megijedt: 'Jaj, pici lánykám, nem ütöttek meg magad?' A gödör is, amelyben megbotlottam, tele volt fehér meg kék virággal. Én benn ültem a virágok között, és ezt feleltem édesapámnak: 'Nem ütöttem meg magam, mert én is fehér meg kék vagyok.' Édesapám nagyon nevetett ezen, de olyan jóízűen, és olyan sokáig nevetett, hogy még le is ült nevetni egy sziklára. Én meg olyan boldog voltam, hogy annyire tetszik az én mondásom az én drága édesapámnak!”

Lányka néni mosolyogva hallgatott egy kicsit, aztán elrövedve így szólt: „Ezért az egyért nagyon fáj, hogy mostanában olyan nehezemre esik a járás, mert nagyon szeretném megkeresni azt a helyet. A sziklát, amelyikre édesapám leült, a gödröt, amelyikben annyi virág volt. Állt ott egy szép kis fácska is.”

Egy gyönyörű májusi napon már kora délután elmentem Lányka néniért, és rétről-rétre gördítve egy kölcsönkapott toló kocsi, kerestük a helyet, amelyet látni vágyott. A korai délutánból azonban késő délután lett, Lányka néni reménykedéséből elszomorodás, és célunkat el nem érve már hazafelé toltam a kocsit, szemem azonban kutatott még a fű között, és egyszerre csak megálltam: „Nem ez a szikla volt az?” „Az alakja olyan, lapos is, de az magasabb volt.” Felkaptam a fejem: „De Lányka néni! Hetven év! Süppednek a sziklák, mossa alóluk a földet az eső, a hó.” Megörült: „Az igaz!” De azután elszomorodott: „De hát a fácska?” Izgalom lett úrrá rajtam hirtelen: „Milyen fácska volt az?” „Olyan szép kis vékony jegyene.” Talán tapintatlanul is

gyorsan fordítottam a kocsit: „Itt a jegyene, tessék!” Öreg, elszáradt jegyére bámult fel Lányka néni, és azt dödögte: „Lehet, lehet, hogy ez volt. Hetven év!” Azzal lenézett a jegyene tövébe, és sírni kezdett örömeiben. Ott volt a kislánykori gödör is, fehér és kék virággal tele. A kezem után nyúlt, és simogatta: „Köszönöm, Mohácska, köszönöm! Kétszer voltam itt nagyon boldog. Akkor, és most, hogy megint láthatom, és ezt neked köszönhetem.”

Én meg rémülten eszméltem rá, hogy ez az a gödör, amelyben ősszel bokáig vízben állt, és sírt.

Miután aznap este kiléptem a kapuján, megálltam a sötétben, és elgondolkoztam. Miért fáj még mindig az a csobbanás? Nem emlékszik rá, bocsánatot is kértem, ma este boldog is volt ugyanott, hát miért fáj még mindig? Mikor múlik el?

A tavasz elmúlt. Melegével, játékaival a nyár is. Megint napokig esett az őszi szürke eső, és egy vasárnap reggel ismét kisütött éles fehér fény a nap. Ugri Bugri, az öcskösöm tanácstalanul álldogált az utcán a kertünk kapuja előtt. Barátját, Fújóskát bevitték aznap Vácra a szülei. Én meg a kerítés közelében a naspolyafánkon nézegettem a termést, és egyszerre csak hallom, hogy osztálytársam, Körte Törpe ezt kiabálja az utcán: „Gyere velünk, Ugri Bugri, hiszen te már félig-meddig nagyfiúnak számítasz! Csatangolunk egy kicsit!” Még a hangján is hallatszott az öcskösnek, mennyire megtisztelőnek érzi a hívást: „Jó, megyek, nagyon szívesen, köszönöm!” Elmosolyodtam, és utánuk kukucskáltam. A

csoportban, amelyhez csatlakozott, mindenki idősebb volt nála. Ekkor beszaladt értem Kőköröcsin barátom, és ő is mosolygott: „Milyen büszke rá az öcséd, hogy Körte Törpéék magukkal hívták!” Azzal megindultunk mi is a játszórét felé, és néztük közben az öcskös, amint vagy húsz méterrel előttünk kifeszített mellkassal, peckesen lépdelt Körte Törpe és Futri Bucska között. De mire megérkeztük a játszórétre, az ő csoportjuk már nem volt ott. Távolabb, az öreg, elszáradt jegyene mellett álltak, de nem fölfelé bámultak, mint Hammék velem együtt az előző őszen, hanem mindnyájan Ugri Bugrira. Kíváncsi voltam, mi történik ott. Beszaladtam az erdőbe, és a szélső bokrok mögött a közelükbe futottam. Mindnyájan dühösen néztek az öcskösre, ő viszont jókedvűen kiáltotta: „Kistörpét se engedek becsalni! Megfázhatik! Rosszul is eshetik neki! Mást játszunk!”

Hetyke Pöttyke komolyan elébe állt: „Hogy mersz te szembeszállni velünk? Te vakarcs! Légy büszke rá, hogy befogadtunk magunk közé!” Az öcskös nevetett: „Én büszke is voltam, de ha ilyesmit csináltak, akkor már nincs miért büszkének lennem rá.” Hetyke Pöttyke annyira közel lépett hozzá, hogy összeért a mellkasuk: „Hordd el magad, és ne merj szólni senkinek!” Ugri Bugri hátrált egy lépést a tócsa felé, de nevetett: „Nem hordom. Itt maradok, és mindenkit figyelmeztetek, aki erre jön.” Hetyke Pöttyke fenyegetően utána lépett: „Téged lökünk be elsőnek!” Az öcskös most már nem hátrálhatott, de nevetett: „Hát aztán! Mi ez a tócsa? Sár. Lemoshatom. De ha tűröm, amit csinálni akartok, azt nem tudom lemosni soha.” Csobbant a tócsa. Hetyke Pöttyke csak annyit akart, hogy a bocskorával toccsanjon bele az öcskös, de erős volt a lökés, Ugri Bugri el is esett a vízben. De abban a pillanatban már ott is voltam az öcskös mellett, segítettem neki talpra állni, és kiáltottam: „Fuss haza! Harisnyát, bocskort váltani! Meg ne állj egy pillanatra se, én itt maradok, és vigyázok rájuk!”

Az öcskös elszárgult. Körte Törpe meg gúnyosan kérdezte tőlem: „Miránk vigyázol? Talán inkább a játszórétiekre, hiszen őket véded mitőlünk, nemde?” Leültem Lányka néni édesapjának sziklájára, és elgondolkodva feleltem: „Őket toletek, titeket meg magatoktól.”